

допомоги жінкам – жертвам домашнього насилля і способи інформувати про них.

### Список використаних джерел:

1. Крушельницька Т.А., Матвеева О., Наумов В. Соціально-економічний вплив пандемії COVID-19 у контексті державної політики реалізації глобальної цілі сталого розвитку №5 «Гендерна рівність». Ефективність державного управління. 2020. Вип. 2 (63). Ч. 2. С. 249–269.
3. Рощина В. Цьогоріч в Україні значно збільшилася кількість заяв до поліції через домашнє насильство - Нацполіція. Опубліковано 7.12.20. URL: <https://hromadske.ua/posts/cogorich-v-ukrayini-kilkist-zayav-do-policiyi-cherez-domashnye-nasilstvo-zbilshilas-majzhe-vdvichi> (Дата звернення: 8.12.20).
4. Самусь Ю. Під час пандемії жінки частіше потерпають від додаткового навантаження, зменшення доходів та домашнього насильства. Опубліковано: 12.11.20. URL: [https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2020/women-face-increase-workload--salary-cuts-and-domestic-violence.html?fbclid=IwAR3imNQaANXHgp4ozrc7maa\\_KZwlGsy08zuPAC2KCVDbEKPJzy-DrEp8kWo](https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2020/women-face-increase-workload--salary-cuts-and-domestic-violence.html?fbclid=IwAR3imNQaANXHgp4ozrc7maa_KZwlGsy08zuPAC2KCVDbEKPJzy-DrEp8kWo) (Дата звернення: 8.12.20).
5. Cumar A. COVID-19 and Domestic Violence: A Possible Public Health Crisis. Journal of Health Management. 2020. <https://doi.org/10.1177/0972063420932765>.
6. COVID-19 and Ending Violence Against Women and Girl. UN WOMEN. 2020. URL: [https://asiapacific.unwomen.org/-/media/field%20office%20eseasia/docs/publications/2020/04/hq\\_covid-19\\_photos.pdf?la=en&vs=902](https://asiapacific.unwomen.org/-/media/field%20office%20eseasia/docs/publications/2020/04/hq_covid-19_photos.pdf?la=en&vs=902) (Дата звернення: 8.12.20).
7. Sharifi F., Larki M., Roudsari R. COVID-19 Outbreak as Threat of Violence against Women. Journal of Midwifery and Reproductive Health. 2020. 8 (3). DOI: 10.22038/jmrh.2020.16036.

### КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

**Катерина ГУСЄВА**, старший науковий співробітник кафедри поліцейського права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

Активні трансформаційні процеси в суспільстві, що спостерігаються протягом останніх трьох років у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, обумовили появу чималої кількості напрацювань. У прагненнях законодавця вдосконалити чинні механізми актуальності набуває нова проблема, пов'язана із відсутністю адекватної класифікації у законодавчо-

нормативній базі за напрямом, що потрібна для уникнення юридичних колізій.

Метою нашої доповіді є спроба представити основні аспекти, що можуть бути покладені до класифікації нормативно-правових актів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Статтею 2 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» зафіксовано, що законодавство про запобігання та протидію домашньому насильству складається з Конституції України, міжнародних договорів, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, власне Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та інших нормативно-правових актів щодо недопущення насильства [3]. Представлена класифікація нормативно-правової бази за юридичною силою та галузевою приналежністю є традиційною в Українському національному законодавстві, водночас поняттєва категорія «інших нормативно-правових актів щодо недопущення насильства» скеровує до Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» і вносить деяку плутанину до розмежування за класифікаційними групами законодавчо-нормативних документів до таких, що стосуються безпосередньо сфери протидії та запобігання домашньому насильству, та таких, що стосуються її опосередковано, зокрема, належать до сфери запобігання та протидії насильству за ознакою статі. На додаток, як приклад, наведемо гіпотезу статті 173-2 КУпАП: «Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування» [2], – де галузева належність також ототожнена.

Отже, традиційна класифікація законодавчої бази, що регулює суспільні відносини у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, потребує значного корегування. Являючи собою розподілення об'єктів по групах відповідно до наперед визначених ознак, у наведеному контексті вона втрачає сенс через відсутність взаємообумовлених посилянь у нормативно-правових актах та самого розподілення за галуззю.

Основними вимогами, що висуваються до нормативно-правових актів у сфері запобігання то протидії домашньому насильству, є конкретність, мобільність, всебічне охоплення відповідних суспільних відносин, безпосередність спілкування керуючого та керованого суб'єктів, швидкість інформування адресата виконання, оперативність організації виконання[1, с.9-10]. Вони визначають характер та змісту нормативно-правових актів. Відтак класифікацію законодавчих актів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству доречно здійснювати за характером норми та її змістовим наповненням.

За характером норми нормативно-правові акти у сфері запобігання та протидії домашньому насильству поділяються на дві основні групи: перша – первинні акти, що містять вихідні правові норми, які становлять загальні основи правового регулювання, друга – це вторинні акти, які розкривають та

конкретизують первинні норми, приймаються на їх основі та спрямовані на їх виконання. Прикладами первинних актів є: Конституція України, Закон України «Про протидію та запобігання домашньому насильству», Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами», Закон України «Про охорону дитинства», Закон України «Про захист суспільної моралі».

Вторинні акти представлені постановою Кабінету міністрів України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі», наказом МВС від 25.02.2019 № 124 «Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України» тощо.

Додатково акти першої групи умовно розподілені на акти, що визначають правовий статус державних суб'єктів із запобігання та протидії домашньому насильству (наприклад, Закон України «Про протидію та запобігання домашньому насильству», Закон України «Про захист суспільної моралі», ) та акти, які містять певні механізми реалізації правових норм (наприклад, Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами», Закон України «Про охорону дитинства»).

За змістовим наповненням норми виділяються такі групи: акти комплексного характеру (наприклад, Закон України «Про протидію та запобігання домашньому насильству», Закон України «Про охорону дитинства»), акти, що регулюють діяльність суб'єктів протидії та запобігання домашньому насильству, а також їх підрозділів (наприклад, Закон України «Про Національну поліцію», постанова Кабінету міністрів України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі», лист МОН від 18.05.2018 № 1/11-5480 «Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству»), акти, що регулюють реалізацію окремих заходів запобігання та протидії, у тому числі спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству (наприклад, КУпАП, КПК, ЦПК, наказ МВС від 01.08.2018 № 654 «Про затвердження Порядку внесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника», наказ МВС від 25.02.2019 № 124 «Про затвердження Порядку взяття на профілактичний облік, проведення профілактичної роботи та зняття з профілактичного обліку кривдника уповноваженим підрозділом органу Національної поліції України»), акти, що

регулюють організацію та взаємодію суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству (наприклад, *постанова Кабінету міністрів України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі»*).

Отже, класифікація нормативно-правових актів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству за характером норми та змістовим наповненням дозволяє систематизувати чинне законодавство за напрямом та доопрацювати з метою усунення юридичних колізій.

За результатами критичного аналізу чинної законодавчої бази у сфері протидії та запобігання домашньому насильству основними причинами юридичних колізій виступають ситуативний характер нормативно-правових актів, недостатня спадковість щодо законодавства базового характеру, відсутність чіткого нормативного розподілу функцій запобігання та протидії, а також завдань між суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Оптимізація нормативно-правового регулювання у сфері протидії та запобігання домашньому насильству потребує прийняття низки правових норм, у яких мають бути нормативно-закріплені та конкретизовані функції, завдання й відповідні повноваження служб та підрозділів суб'єктів зазначеної діяльності, питання щодо організаційного, методичного й тактичного забезпечення проведення заходів запобігання та протидії домашньому насильству, у тому числі кримінологічного впливу громадян, зокрема стосовно звільнених з місць позбавлення волі, які були засуджені за вчинення кримінального злочину, передбаченого статтею 126<sup>1</sup> Кримінального кодексу України («Домашнє насильство»), та перебувають під адміністративним наглядом, а також малолітніх, які мають факти вчинення домашнього насильства у будь-якій формі та за якими, згідно Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», закріплено статус дитина-кривдник.

### Список використаних джерел:

1. Гусєва К.А. Нормативно-правове забезпечення запобігання злочинам міліцією України: автореф. дис. на здобуття канд. юрид. наук: 12.00.08. Київський нац. ун-т внутрішніх справ. Київ, 2009. 17 с.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 року № 8073-X. // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10> (дата звернення: 11.12.2020).
3. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // База даних «Законодавство України» /ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення: 11.12.2020)